

VERSLAG van de belevenissen van het 1-1-6 RI te Langenboom tijdens de oorlogsdagen van Mei 1940 door S.M.A. J.H. Peeters.

===

Donderdag 9 Mei 1940 :

Hoewel het de gehele week reeds gonsde van de geruchten dat de Duitsers voornemens waren ons land binnen te vallen, en we constant in alarm toestand verbleven, daarbij dagelijks naar de radio luisterden om te vernemen hoe onze regering daar tegen over stond, blijkt deze morgen toch dat de oorlogskansen zeer sterk aan het toenemen zijn.

Res. 1e Luit. Bom, onze wnd.compagnie-commandant is van de bespreking met de B.C. terug gekomen met de mededeling dat door onze Divisie groot alarm is gegeven, en we onmiddellijk tot volledige bezetting van alle stellingen in het voor ons toegewezen gebied moeten overgaan.

Gisterenmiddag was reeds de opdracht gegeven tot constante bemanning van de kazemat 32 op Kamerberg, zodat de sectie zware mitrailleurs die voor ons liggen, de eerste nacht daarin er op hebben zitten, en wij de verwachting hadden, dat het met dit nachtje wel weer bekeken zou zijn.

Res. 1e Luit. Evers, die in het begin van de week terug kwam van zakenverlof (hij is apotheker in Roosendaal), die met zijn sectie de waachdiensten in onze stellingen had gedaan, had er zwaar de smoor in, en er feitelijk op gerekend dat zijn mannen nu in de barak rustig zouden kunnen uitslapen, waarvan nu niet veel van terecht kwam.

Om 11.00 uur diende de eerste sectie volledig bepakt en gezakt op weg te gaan, vervolgens de 2de en de 3e sectie. Daarna zou de SMA volgen met de fourier, de facteur en het overige bureau personeel, te weten de telegrafist Nico van Geel en de schrijver Jo Lauwers, en dat alles met een half uur tussenruimte. Om 14.00 uur is er opnieuw een bijeenkomst van de C.Cn. bij de B.C., waarbij van de C.C. verwacht werd dat de gehele compagnie paraat in de stellingen is.

De vergadering bij de B.C. was reeds na een half uur beëindigd. Gevreesd wordt dat naar het inzicht van de Div.C., elk moment de opmars van de Duitse troepen een aanvang zal nemen, en aan onze regering reeds een ultimatum is gesteld.

Verteld werd verder dat reeds enkele dagen vele hoge Duitse Officiëren van de Krijgsmacht (dragers van broeken met de bekende rode grote biezen) in het grensgebied vóór ons zijn gesignaleerd, wat niet veel goeds voorspelt, terwijl in het Westerwald grote concentraties van troepen plaats vond, die op de boerderijen in dit gebied werden ingekwartierd. Opdracht wordt dan ook gegeven voldoende munitie in de stellingen te brengen en aan de manschappen uit te reiken.

Als sectie-commandant fungeert bij de 1e sectie sgt.capitulant Koeton, bij de 2de sectie, Res. 1e Luit. Evers en bij de 3e sectie Sgt. Stan Konings (uit Tilburg), die als architect en bouwkundige een groot aandeel heeft gehad bij de bouw van onze stellingen in het veldterrein, wat het voordeel heeft dat alles goed gefundeerd is en er ook goede onderkomens buiten de loopgraven zijn.

Voor ons vak zitten in de kazemat 32 en de daarbij behorende stekelvarkens de 1ste sectie zware mitrailleurs van ons bataljon, die juist over het Defensie-kanaal gelegen zijn, welk kanaal eindigt bij het riviertje Nieuwe Raam, dat via de Raam doorloopt langs Escharen naar Grave.

2.

Wel was het even moeilijk voor onze keukenwagen een geschikte plek te zoeken, daar deze nog niet in dit terrein geweest was. Voor de middagmaaltijd gaf dat geen problemen (broodmaaltijd), maar voor het avondeten moet nu wel alles van achteren worden aangevoerd; wat door de smalle pad met licht krepelhout niet zo gemakkelijk is.

Gelukkig was het mooi weer en bleef de stemming onder de manschappen goed, en had men nog steeds het idee dat met enkele dagen weer naar de kwartieren zou worden afgemarcheerd, zoals dat ook in November 1939 en Januari 1940 het geval was geweest.

Om 16.00 uur werden opnieuw de C.C.n. opgeroepen voor een bespreking bij de B.C., en na hun terugkeer werd de opdracht gegeven, in het voorterrein direct over te gaan tot het leggen van landmijnen, en het aanbrengen van voorgieninge voor het maken van wegversperringen (bomenrijen die van slagdraad en trotyl voorzien werden) waarbij voor deze avond en nacht wachtdiensten moesten worden aangewezen.

In de late namiddag kwamen zeer hoog wat vliegtuigen overvliegen, waarvan de kentekens vanaf de grond niet waarneembaar bleken, wat toch gevolg had dat van de B.C. het telefonisch bericht binnenkwam, niet op deze vliegtuigen te schieten, daar in het geval het vijandige vliegtuigen zouden blijken te zijn, daardoor wellicht de ligplaats van onze stellingen zou kunnen worden opgemaakt.

Door de mooie, bijna zomerse avond en nacht, werd er in de stellingen niet veel geslapen, maar bleef men zich verdiepen, hoe, na alle geruchten en berichten dienaangaande, de volgende dagen zouden verlopen.

Vrijdag 10 Mei 1940 †

Omstreeks half drie werden wij, die toch wat in slaap waren geraakt, gewekt door dat een groot aantal vliegtuigen hoog kwamen overvliegen. Opnieuw werd door de C.C. opdracht gegeven, in geen geval daar op te schieten, daar het kon zijn dat deze eskaders naar Engeland zouden doorvliegen, en tweedens het feit dat zij voor onze geweren en lichte mitrailleurs toch onbereikbaar waren door de grote hoogte. Wel hooren wij in de stelling, dat voor ons in de verte, toch gevraagd werd, echter niet door onze manschappen.

Om ca. vier uur kregen wij van de B.C. telefonisch het bericht door, dat volgens een ontvangen telefoonbericht van burgers uit het directe grensgebied, de Duitsers bij Ottersum de Nederlandse grens waren over getrokken, in de richting Gennip, en men rekening moest houden dat zij verder mogelijk onze richting zouden kunnen aanhouden.

Door de CC. werd onmiddellijk aan de keukenwagen opdracht gegeven brood en koffie aan de manschappen te gaan verstrekken, terwijl de C.C. vervolgens in het voorterrein op inspectie ging naar de verschillende secties en later ook nog een gesprek had met Kapt. Wirtz van de 3de Compagnie, die rechts naast ons lag en vertelde dat hij in de verte reeds mitrailleur vuur gehoord had.

Omstreeks 9.00 uur kwam het bericht door, dat een Duitse pantser trein 's-morgens kans had gezien bij Gennip over de Maas te komen (zodat deze spoorbrug nog niet opgeblazen was, zoals voorgien) en het station Mill was gepasseerd, maar onderweg naar richting Zeeland op wat landmijnen was gereden, die men net op tijd daarvoor, nog onder de rails had kunnen aanbrengen. Daardoor was de trein "opgeblazen" en had heel het baanvlak ontwricht.

3.

Het gevolg was, dat bij de Duitse militairen veel verwarring was ontstaan, terwijl er nu om en bij deze pantser trein hard gevochten werd, en wij reeds de eerste krijgsgevangenen hadden gemaakt. In verband met het laatste kregen wij de opdracht bij het maken van krijgsgevangenen deze over te brengen naar de Co.Post van het Bataljon, dat voor afvoer zou zorgdragen.

Omstreeks 10.00 uur werd opdracht gegeven onze keukenwagen met personeel te brengen naar de opstelplaats van de keukentrein bij het bataljon, achter het klooster in Langenboom, waar een betere en veilig beschutte opstelling kon worden verkregen dan in het voorterrein, terwijl dit bovendien ook de aanvoerlijn van de divisie voor de levensmiddelen aanzienlijk zou vergemakkelijken. Deze opdracht is door ons door gegeven en conform uitgevoerd.

En waar het opnieuw een heldere mooie dag geworden was, zagen wij nu en dan enkele verkenningsvliegtuigen hoog boven ons vliegen, die vermoedelijk de stand van het voorterrein voor hun militairen waarnamen, waarvoor door de C.C. de order herhaald werd daarop niet te schieten, tenzij de hoogte van de vliegtuigen zou dalen tot ca. 200 meter. Anders zou het maar munitieverspilling blijven.

Later in de morgen ontvingen wij van de B.C. opdracht te melden hoeveel munitie per man beschikbaar was en dit telefonisch door te geven, waarna de mededeling volgde dat er een munitie-trein onderweg was voor aanvulling, en na aankomst daarvan bericht zou volgen, hoe en waar door onze compie. deze aanvulling kon worden afgehaald. Nu reeds daarvoor de mensen aan te wijzen.

Hoewel daarna in de uren tot 12.00 uur op verre afstand regelmatig het vuren van mitrailleurs gehoord werd, bleef in en voor ons vak alles rustig totdat om ongeveer 13.30 uur een Duits militair vliegtuig boven onze stellingen verscheen, dat met het mitrilleren begon. Daar onze C.C. bang was dat ook nog bommen zouden worden afgeworpen, gaf hij telefonisch aan de secties door om tijdelijk een schuilplaats in de onderkomens te zoeken. Na een half uur een keer of tien al vurend over zijn gevlogen, verdween dit vliegtuig en meldde de commandant van de 2de sectie, dat zij drie vuurstoten met de lichte mitrailleur hadden afgegeven. Niemand was gelukkig geraakt geworden.

Daarna hoorden wij omstreeks 14.20 uur van het B.C. dat ook de concentraties van de keukenwagens waren beschoten, en onze keukenwagen door dit vuur getroffen was, die de ketel had doorboord, zodat deze keukenwagen niet meer te gebruiken bleek. Het bijbehorende personeel was echter niet geraakt daar het tijdig een onderkomen had opgezocht. Er zou een regeling met de andere overgebleven keukenwagens getroffen worden en wij zouden van de Staf nog nader horen, hoelaat onze etenhalersploeg verwacht werd. Intussen werd het wenselijk geacht, extra brood te laten uitdelen in de stellingen, teneinde bij eventuele ongemakken toch over voldoende eten de beschikking te hebben. De keukenploeg zou voor de aanvoer daarvan zelf zorgen.

Toen kwam ons ook het gerucht ten hore, dat in de vroege middag de batterij van 6 veld, die voor onze stelling was gelegerd, deel had genomen aan de beschieting van de kerktoren van Mill (met een stompe toren), waarop de Duitsers zich geïnstalleerd hadden, en waar af zij op deze hoogte met zware mitrailleurs in het voorterrein schoten. Tegelijk met de andere batterijen die aan de beschieting deelnamen hadden zij kans gezien de Duitsers van deze toren weg te schieten. Dit gerucht was ook onmiddellijk in onze stellingen bekend en gaf de burger moed !

4.

Omstreeks 15.00 uur werd door de Staf B.C. het bericht door gegeven, dat Franse troepen met pantserwagens onderweg waren om ons steun te komen geven en zich reeds op de weg van Brussel naar Antwerpen bevonden, en vermoedelijk ons in den avond zouden kunnen bereiken. Duitsland was nu in oorlog met het gehele westen, dat zou samenwerken om de aanval af te slaan. Onder de manschappen ging een hoeraatje op !

De sergt. Poorts, onze fourier, die toen terugkeerde van de barak waar hij nog wat wollen dekens had gehaald, wist te vertellen dat de gehele bevolking van Langenboom geëvacueerd werd naar het achterland, zulks op last van het gemeentebestuur. Hij had er nog enkele gesproken die vertelden dat ze naar Zeeland en naar Nistelrooy gingen, daarbij meenemend wat zij op karren of in de auto vervoeren konden. Het vee moesten ze achterlaten. Op het klooster was de gardiaan en een oude pater achtergebleven, de anderen waren met de burgers meegegaan.

Onze C.C. die in de middag opnieuw de verschillende secties in het voorterrein bezocht had, kwam terug met de mededeling, dat de naast ons liggende 3e cie. intussen in het voorterrein meende duitse soldaten bespeurd te hebben, en gedurende een half uur licht mitrailleur vuur daarop had afgegeven, waarna de duitse soldaten zich hadden terug getrokken en het vuren gestaakt werd.

Omstreeks 17.00 uur kwamen de eerste nederlandse militairen van uit hun vak, dat voor de Nieuwe Raam was gelegen, in onze stellingenaan. Zij vertelden dat van Duitse zijde zeer veel manschappen werden aangevoerd, en zij - bij gebrek aan munitie - zich hadden moeten terugtrekken. Ook zouden de duitse militairen zich aan het hergroeperen zijn en gebruikmaken van de boerderijen in het voorterrein om op versterkingen te wachten. In opdracht van de B.C. werden deze manschappen door ons doorgeleid naar de Bat. Staf.

Tegelijk meldde het Staf Bureau dat onze etenhalers om 17.30 uur verwacht werden voor het afhalen van het avond eten. Door de C.C. werd daarvoor aan de secties doorgegeven dat zij elk acht manschappen daarvoor zouden aanwijzen onder commando van een korporaal, en dat zij hun geweer met munitie diende mee te nemen.

Vanaf 18.30 uur kwamen de etenhalers terug, maar deelden mede op de terugweg van de keukentrein naar ons vak, juist in de buurt van de jongensschool, bestookt te zijn door twee mitrillerende vliegtuigen die ook kleine splinterbommen afwierpen. Zij waren ten dele op de harde weg en hebben dekking gezocht langs deze weg, waarbij helaas korporaal Van Koot door een splinterbom getroffen werd en op slag dood was, juist toen hij nog de jongensschool wilde binnen vluchten. Korp. Van Koot woonde in Antwerpen en was de enige zoon van zijn moeder, die reeds weduwe was. Dit was een ontzettend tragisch bericht en de gehele Compagnie was er zeer van onder de indruk.

Deze splinterbommen hadden ook de jongensschool en het oude Compagniesbureau van Mej. Verhagen getroffen. Alle ruiten waren daarbij gesneuveld en een stuk van het dak was weggeslagen. Tot December was dit onze legeringsplaats geweest. Zouden de Duitsers dat geweten hebben ??

Deze luchtaanval had bovendien tot gevolg dat de etendragers van de 1ste sectie, die het laatst met het eten waren vertrokken, dit eten hadden moeten achterlaten bij het zoeken van dekking en overhaast zonder een gamel terugkeerden, en de 1ste sectie het voor die avond met een brood maaltijd moest doen.

5.

Onze C.C. die dit bericht aan de B.C. wilde melden, kwam daarbij tot de ontdekking dat onze telefoonverbinding met de Staf B.C. niet meer funktioneerde, en hij toen vervolgens contact zocht met de 2de Cie., merkte hij ook dat deze lijn het niet meer deed. Hij gaf opdracht aan onze verbindingsman Nico van Geel om na te gaan, waar het euvel schuilde. Mogelijk dat een splinterbom de lijn getroffen had. Soldt. van Geel stelde tot aan de harde weg, lopende van Mill naar Escharen (via het Hoekske) een onderzoek in, maar kon niets bespeuren, alles was nog intact. Afgesproken werd, dat zodra het donker werd, hij naar de Staf B.C. zou gaan om uit te zoeken, of in hun gebied iets aan de lijn scheelde.

Als gevolg van deze stoornis was er verder geen contact meer te maken, noch naar de neven compagnieën, noch naar achteren met de Staf B.C., wat een onheimisch gevoel aan ons gaf.

In ons vak bleef het nadien rustig, terwijl ook geen Duitse soldaten te zien waren. Af en toe verscheen er nog een vliegtuig boven onze stellingen, waarschijnlijk om te observeren, maar daar de order van het schieten daarop nog van kracht bleef, en ook vanuit de vliegtuigen niet geschoten werd, noch bommen afgeworpen, bleef het daarbij.

Omstreeks 21.00 uur kwam het gerucht van de 3de Compagnie door, dat zij moesten terugtrekken volgens een koerierbericht van de B.C. Onze C.C. ging onmiddellijk op onderzoek uit en had het geluk Kapt. Wirtz op deze terugtocht, nabij de harde weg naar het Hoekske, nog te treffen, die hem inderdaad mededeelde dat er bericht was gekomen om de stellingen te verlaten en de C.C.'n zich moesten melden bij de B.C., waarbij de manschappen zich voorlopig moesten verplaatsen in de richting Lagepeel om daar in stelling te gaan, in afwachting van verdere beslissingen. Ook het bureau-personeel moest zich melden bij de Staf B.C.

Overeenkomstig deze opdracht werd dit bevel aan de sectie commandanten doorgegeven, met het verzoek niet op de harde weg naar het Hoekske te lopen, maar zoveel mogelijk te gaan via de begroeide zijanten. Munitie mee te nemen zoveel als draagbaar was, en hun particuliere spullen in de onderkomens achter te laten. Ook mocht er niets vernield worden en diende alles intact te blijven om eventueel - wanneer dat nodig mocht zijn - daarin terug te kunnen keren.

Nadat de secties afgemarcheerd waren gingen wij, de C.C. en het overige personeel via het rijwielen- en voetpad naar de harde weg Mill - Langenboom naar de Staf B.C., gelegd in een groot onderkomen achter het klooster. Hier bleek ons dat ook de B.C. niet meer over een bruikbaar telefoonlijn beschikte, daar de installatie voortijdig vernield was toen de melding - een loze - kwam, dat de post omsingeld was, en de telefonist op eigen houtje te werk ging. Alles moest nu met koeriers geschieden, daar het niet mogelijk was het vernielde direct te herstellen bij gebrek aan vervangingsonderdelen. Die nacht hebben wij allen wat in het Staf onderkomen geslapen.

's-Morgens om half zes werden we gewekt, en ontvingen de Ccn. de opdracht de stellingen opnieuw te bemannen. Onze schrijver soldt. Lauwers en de verbindingsman korp. Van Geel werden met die opdracht uitgezonden om de secties, gelegd bij de Lagepeel, daarvan op de hoogte te stellen. Het overige personeel, dat in de Bat. Commandopost was vertrok onder leiding van de C.C.

6.

Via de tuin van het klooster gingen wij door het land, achter de kerkhof om naar de harde weg Langenboom - Mill, vervolgens de landweg nemend die bij de oversteek naar Gagel voert. Waar wij in de verte regelmatig vuren hoorden, gaf de C.C. opdracht, om gespreid door de beplanting te trachten onze stelling weer te bereiken. Mij, de SMA kreeg de opdracht met de fourier en soldt. Suykerbuik, wat achter te blijven. Genaderd zijnde bij het boerderijtje van Versteijnen hoorden wij veel mitrailleur vuur en meenden ook de groene uitmonstering van Duitsers te zien op de weg Mill - Escharen. We besloten toen in gezamenlijk overleg, voorlopig een schuilplaats te zoeken in dit boerderijtje, en af te wachten wat er verder zou gaan gebeuren.

Het vuren nam steeds meer toe, en na bijna een uur daar te zijn verbleven, hoorden wij plotseling de Duitsers roepen : " Kommen Sie heraus, heraus, heraus !" Wij besloten - wederom in overleg - daaraan gevolg te geven, staken onze handen in de hoogte en gingen via de achterdeur naar buiten, waar zes duitse militairen stonden met het geweer in aanslag, waarvan een onmiddellijk onze wapens (2 pistolen, het geweer hadden we in de keuken achtergelaten) afnam, verder ons betasten of we soms handgranaten bij ons hadden, en daarna gelasten hen te volgen om ons vervolgens naar hun commandant te brengen, die zich nog ca. 300 meter naar achter bevond, en daar op de landwegliep.

U begrijpt mijn verbazing, toen ik met de twee anderen bij de commandant gebracht, 'n Hauptmann, daarin Heinrich Keller herkende, die in de periode Maart t/m. half Juni 1939 stage gelopen had op de N.V. Sigarenfabrieken Gebrs. Garvelink te Eindhoven, waar mijn vader meesterknecht (:bedrijfs-leider) was, om daar kennis op te doen van het gehele sigarenvak, daar bij hem thuis zij in München ook een groot bedrijf hadden. In die periode was hij in pension in Stratum, maar kwam meestal donderdags bij ons thuis warm eten.

Ook hij herkende me onmiddellijk en ze-gde meteen : " Voor jou is de oorlog voorbij ". Al lopende vertelden we over en weer hoe het wederzijds thuis gesteld was, hoe mijn broer Piet in Juli 1939 - na zijn vertrek naar huis - bij een duik in de Dommel zijn halswervels gebroken had en daaraan was overleden, me verder bij de voor-mobilisatie in Augustus 1939 had moeten melden, terwijl hij mededeelde reeds in Juli 1939 weer in aktieve dienst te zijn opgeroepen, maar niet aan het front in Polen was geweest, maar te zijn ingedeeld bij de Nachtschub-troepen.

Al lopende over de landweg, vroeg hij verder of op dit terrein ook landmijnen gelegd waren, daar zij gisteren nog in het voorterrein voor het stroompje, nog daarop waren gelopen, en daarbij een dode en 2 ernstig gewonden verloren hadden. Gezegd dat in dit gedeelte - voor zover mij bekend - geen landmijnen meer lagen, daar deze alleen in het voorterrein gebruikt waren.

Op de harde weg Mill - Langenboom aangekomen, waar veel duitse soldaten in groepjes liepen, viel het mij op dat zij, bij elk gebouwtje - boerderij of huizen 2 met handgranaten daarin brand stichten, en toen ik Hauptmann Keller vroeg of dat dit gebruikelijk was, vertelde hij me dat dit een voorzorgsmaatregel was, van hoger bevel ontvangen, omdat men last van schutters uit deze gebouwen had gehad, en men op deze wijze eventueel achtergebleven nederlandse militairen daaruit verdreef. Hij kon daaraan ook niets doen.

Toen ik hem vertelde dat ik zelf in Langenboom, waar we nu aankwamen, bij burgers was ingekwartierd die allen geëvacueerd waren, vroeg hij mij, bij het passeren van dat huis dit even te vertellen. Daar toen aangekomen gaf hij een soldaat opdracht dat huis te bewaken, en te zorgen dat het niet werd vernield.

7.

Toen ik me later, na terugkeer uit krijgsgevangenschap in Juli 1940 naar Langenboom begaf, om te zien hoe de familie Verberk waar ik zo lang was ingekwartierd, er het in deze oorlogsdagen had afgebracht, bleek dat zij na 9 dagen afwezigheid - ze waren in Nistelrooy geweest - bij terugkeer deze duitse militair nog in hun huis hadden aangetroffen, die toen vertrokken is. Zij misten in huis niets dan een mes en vork, voor het overige was alles nog aanwezig, terwijl verder heel de lange straat uitgerookt en ten dele afgebrand was. Ik heb toen Heinrich Keller nog daarover een brief geschreven en hem bedankt.

Uit alle paadjes en landwegen, die wij op onze verdere tocht voorbij kwamen, doken intussen duitse militairen op, die meer of minder nederlandse militairen als krijgsgevangenen met zich voerden, soms half gekleed, soms in burgerkleding die niet paste.

In Lagepeel aangekomen, werden mijn fourier en soldt. Suykerbuik afgezonderd en toegevoegd aan een grotere groep nederl. krijgsgevangenen, terwijl ik met de Hauptmann verder mee mocht lopen. De tocht ging via landwegen binnendoor naar Zeeland en van daar verder over de harde weg naar Uden, waar de Hauptmann mij bij de R.K.Kerk overgaf aan de divisie-staf, na nog voor me gesalueerd te hebben. Door een inlichtingen-officier werden aan mij en ook de overige nederl. krijgsgevangenen vragen gesteld, speciaal over de onderdelen waartoe wij behoorden, eventuele zak portefeuilles nagelopen (maar ook daarna terug gegeven) en daarna in de kerk gebracht.

Het viel me op dat in deze kerk van mijn compagnie verder niemand aanwezig was, zodat ik vermoedde dat ze elders waren opgevangen of mogelijk toch kans hebben gezien via de sluiptwegen in het achterland te verdwijnen.

Toen de groep in de kerk, naar schatting 120 personen groot was, moesten we verzamelen en gingen we - de kerktoeren wees kwart over twee aan - onder duits militair geleide op weg naar Nistelrode. We deden over deze "wandelweg " erg lang, daar we gedurende langs de weg moesten wachten tot dat weer een transport - vooral aanhangers met kanonnen - gepasseerd was, dat, zoals wij hoorden op weg was naar 's-Hertogenbosch.

Onderweg hebben wij nog bij een groep boerderijen halt gehouden, en kreeg een boer opdracht voor leeftocht voor ons te zorgen, zodat we die dag voor het eerst weer wat te eten hadden en daar ook wat water konden drinken. Toen ging het verder naar Nistelrode, waar we tegen 19.00 uur aankwamen, en waar voor ons de R.K.Kerk gevorderd was en wij daarin werden opgesloten. Door de pastoor, die via de sacristie-deur en pastorie ook in de kerk kon komen, kregen wij wij later op de avond opnieuw meer dan voldoende brood te eten, terwijl we daarnaast ook gebruik mochten maken van zijn W.C., terwijl zijn dienstbode voor warme koffie zorgdroeg.

In deze kerk hebben wij ook de nacht doorgebracht, en geslapen op de kerkbanken, wat goed ging daar we zeer vermoeid waren.

Op de zondag 1ste Pinksterdag moesten we s'morgens om zeven uur opstaan, was gelegenheid was er niet. Iedereen kreeg tijd om in een half uur zijn behoefte te doen, waarna om half acht opnieuw brood verstrekt werd, gesmeerd en belegd, met de mededeling dat we om kwart over acht weer op transport zouden worden gesteld.

8.

Ik heb toen nog kans gezien, gelijk zovele anderen, om van de pastoor een kaart te bemachtigen, die we in de kerk nog geschreven hebben en wederom aan de pastoor ter hand gesteld, die zou zorgdragen dat ze gepost werden, zodra de post weer zou functioneren. Hij heeft goed woord gehouden en mijn ouders hebben deze kaart na veertien dagen dan ook ontvangen, behelsde de mededeling dat ik krijgsgevangen was.

Kwart over acht vertrokken wij uit Zeeland, opgesteld in rijen van vier, over de landwegen binnendoor naar Zeeland, en vervolgens verdergaande over de landwegen naar de harde weg richting Volkel - St. Hubert. We hebben gelopen tot ongeveer drie uur in deze middag, en kwamen toen aan bij een transport duitse militaire vrachtauto's, waar wij moesten opstappen en die ons naar het duitse plaatsje Hassum bracht. We hadden veel oponthoud omdat hele colonnes duitse paardenwagens ons passeerden, waarvoor telkens gestopt werd zodat we er pas s'avonds waren. 'evoet zijn we in Hassum naar een groep boerderijen gebracht, waarvan de stallen intussen voor onze komst gereed waren gemaakt en wij in het strooi zouden kunnen slapen.

Met mijn groep van ongeveer 40 personen kwamen we terecht bij een boer, die zoals bleek, met een nederlandse vrouw gehuwd was, en die buitengewoon tegemoetkomend was. We mochten van de keuken gebruik maken, en kregen hier ook laat op de avond het eerste warme eten.

Bij deze boer hebben we drie nachten geslapen en zijn toen weer met de gehele troep s'morgens op weg gegaan naar Udem, waar we tegen de avond aankwamen en we opnieuw gehuisvest werden in de Protestantse kerk. Hier was helaas s'avonds geen warm eten en moesten we het weer met brood doen, waarvoor ieder een heel bruin brood plus gerookte bloedworst ontving.

De volgende morgen zijn we weer te voet opweg gegaan, en kwamen daarbij onderweg uit bij een losplaats van de spoorweg, die van Udem naar Wesel loopt. Hier stonden beestenwagens klaar, waarin wij met 30 manschappen werden ingestopt, en de deur zolang de trein stilstond, op een kier geopend was. Na zeer lang wachten, wat vermoedelijk verband hield met de aanvoer van brood en worst, die aan ons verstrekt werd, zette de trein zich in beweging en vertrok.

Daar het opnieuw mooi weer was, werd de luchtspleet feitelijk bestemd voor het vee, opgelaten (ca. dertig cm. lang en 5 cm breed) terwijl de schuifdeur aan de buitenzijde op de grendel werd gedaan. We bleven maar zeer langzaam rijden en moesten op verschillende losplaatsen lang stilstaan.-

Op een van deze losplaatsen kregen wij vergunning om onze natte behoefte te doen. Waar we dien nacht zijn blijven staan weet ik niet, omdat we alle gevoel van tijd en snelheid kwijt waren en door de spleet zo weinig zagen, dat toen het helemaal donker was, iedereen op de vloer ging liggen om wat te slapen en men daarbij niet bijzonder vriendelijk voor elkaar was.

In de morgen kwamen wij op een circuit, waar heel lang langs verschillende wissels gerangeerd moet worden, voordat we verder konden, totdat we uiteindelijk in Nordhorn belanden, waarna wij via een enkel noodspoor naar Emlichheim gedirigeerd werden. Daar zijn we uitgeladen en onder geleide te voet verder getrokken tot we bij een groot kamp met prikkeldraad aankwamen waar we in een van de barakken werden ondergebracht.

Per barak moesten dagelijks een aantal soldaten worden geleverd, voor de aanleg van nieuwe wegen. Onderofficieren mochten niet meedoen, alleen moest een O.O. mee voor het commando. Het voordeel van deze soldaten was dat zij s'middags mochten eten op een van de boerderijen, bij deze aanleg in de buurt,

9.

in de buurt, en daardoor een dubbele portie warm eten ontvingen. De anderen bleven in en bij de barak achter en lieten zich bruin bakken in de Mei zon.

Het eten was hier wel mondjesmaat, maar wel fatsoenlijk. Op de enige zondag dat wij hier geweest zijn, mochten de katholieken gevangenen naar de kerk, waarvan de meesten ook gebruik gemaakt hebben. Van de burger bevolking was de opkomst in de kerk niet zo groot.

De dinsdag daaropvolgende, kregen wij bij het ochtend appel te horen dat wij over een uur zouden vertrekken. We ontvingen opnieuw het bekende brood met de worst, en werden inderdaad op de losplaats van onze aankomst weer in de bekende beestenwagens geladen. Onze begeleiders naar deze trein wisten niet waar wij naar toe zouden gaan, daar bij de trein ander treinpersoneel was.

Opnieuw hebben wij een dag en een nacht in deze trein doorgebracht, en zijn toen in Alte Grabow, in de buurt van Hannover, terecht gekomen, waar een uitgestrekt kamp was, waarin behalve wij als nederlandse krijgsgevangenen toen ook zeer veel Poolse, Franse en Belgische gevangenen aanwezig waren, en waar wij opnieuw in barakken, maar nu van steen gebouwd, werden ondergebracht. In deze barak van ons waren de bedden drie hoog opgetrokken en alleen van stroo voorzien, om iedereen te kunnen opvangen.

Daar zijn wij gebleven en hebben nog meegemaakt dat een delegatie van het Zwitserse Rode Kruis over het terrein en door de barakken werd rondgeleid. Voor niemand was hier werk aan de winkel, zodat we onze dagen doorbrachten met appels, eten, rusten en slapen. Het eten was er redelijk goed, vooral toen vanuit Noorwegen - dat de Duitsers ook bezet hadden - grote hoeveelheden stokvis werd aangevoerd, dat na al die slappe kost ons goed deed.

In Juni 1940 maakte de Führer bekend dat hij de Nederlandse krijgsgevangenen baar huis zou laten gaan, en inderdaad twee dagen later, waren wij aan de beurt. Nu ging het weer in omgekeerde richting, via veel gerangeer naar Enschede, waar we bij aankomst uitmuntend werden opgevangen en voor die komende nacht ingekwartierd zijn geweest bij burgers, die alles deden om het ons naar hun zin te maken.

Na registratie en keuring ontvingen wij f. 30.00, die goed van pas kwamen daar we intussen ons geld onderweg hadden uitgegeven.--

Die morgen ben ik met de eerste vertrekkende trein om 6.00 uur richting Utrecht gereisd, en kwam omstreeks half twaalf in Eindhoven aan. De weg naar de Roostenlaan 58 wastoen snel afgelegd.

Tot zover mijn verhaal.

Eindhoven, 29 Juli 1940.

Wat gegeven van 1-1-6 RI

Onze commandant bij opkomst (vòdr mobilisatie) was Res. Kapitein Boelen, die nog net op tijd was gezien zijn gevorderde leeftijd. In het normale leven was hij gemeente-secretaris op een kleine plaats in het Westland, en was blij dat hij met zijn salaris er zo op vooruit ging.

Hij was gehuwd met een Poolse vrouw, die doordat haar familie in Polen verbleef, zeer veel nieuws kon vertellen over het gedrag van de Duitse troepen in haar land, dat er niet mooi uitzag. Zij hadden geen kinderen.

Begin Januari 1940 werd Kpt. Boelen opgenomen in het Militaire Hospitaal omdat hij zeer veel last van aschma had en practisch geen lucht meer kreeg. Hij is daarvan niet teruggekeerd en in Juni 1940 overleden.

Zijn opvolger als wnd C.C. was Res.le Luit. Evers uit Roosendaal, die daar apotheker was en in Februari 1940 drie dagen per 14 dagen zakenverlof werd toegestaan om wat toezicht op zijn zaak te kunnen houden.

Als gevolg daarvan werd in de 2de helft van Maart 1940 Res.le Luit. Bom aangewezen als wnd.C.C.

Verder waren aanwezig : 1 S.M.A., 1 fourier en veertien onderofficieren in de rang van sergeant, terwijl de gehele compagnie op 10 mei 1940 146 personen telde.

Een korporaal sneuvelde in de avond van 10 mei, terwijl in de nacht van 10 op 11 Mei twee soldaten gewond raakten door mitrailleurvuur, en via de noodverbandplaats afgevoerd zijn naar 's-Hertogenbosch. Gelukkig herstelden zij allen.

Militaire
Echte
fotografie

Van Heer L.H. Peeters

Roostenlaan 50

Vondhoven

Beste Vader en Moeder,
Gjon door de Duitseheit krygsgevan-
gen gemaakt. Hantker geen haer of
mijn knijt. Gja naat de krygsgevan-
gen depôt. Schijf voor gann als ik
ken. Doe ook de hantelyke groeters
aan Gnis

Marie Peeters

SMA

1-I-607

Watendag van Pinksteren